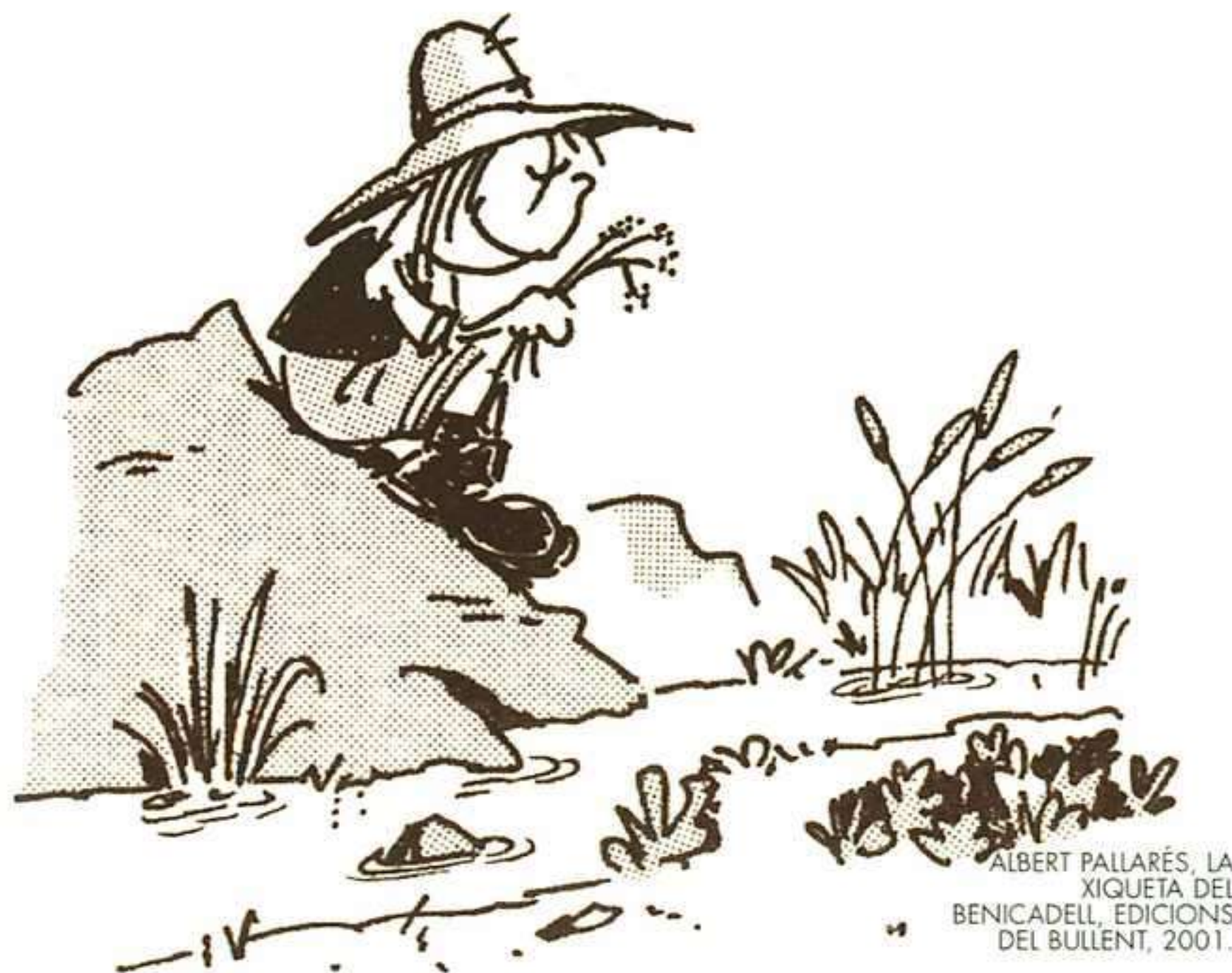


## Comunitat Valenciana: indicis de renovació

per Josep Antoni Fluixà

No resulta fàcil trobar, d'un any a un altre, signes evidents de canvi en l'evolució del panorama editorial i literari d'un país. Les innovacions no acostumen mai a produir-se en un espai tan curt de temps, ni tampoc d'una forma radical i clarament detectable. Per tant, durant el període analitzat en aquest article —que va aproximadament del mes de juliol de 2000 al mes de juny de 2001— el món relacionat amb la literatura infantil i juvenil valenciana ha continuat desenvolupant-se amb les mateixes característiques ja ressenyades en les descripcions panoràmiques realitzades durant els últims anys. És a dir, tots els sectors implicats —editorials, escriptors, il·lustradors, etc.— actuen amb tenacitat i imaginació per tal de sobreviure —i, fins i tot, destacar amb solvència— en un sector productiu immers en unes condicions socials i econòmiques no excessivament propícies. En aquest sentit, el nombre de novetats editorials es manté en una quantitat semblant a la dels anys anteriors, o, en tot cas, amb un increment no massa significatiu. L'estabilitat és, potser, l'aspecte més definitori des d'una perspectiva editorial: en general, les editorials més consolidades aposten per mantenir i augmentar la presència de les seues col·leccions més emblemàtiques, mentre que les empreses minoritàries o recents ofereixen contínua-



ment, per contra, noves col·leccions i s'esforcen per renovar el disseny dels seus productes a la recerca, com és natural, d'una acceptació major per part del públic lector. Per sort, aquestes editorials menudes diversifiquen la producció, ja que busquen una especialització en aquells camps menys coberts per les editorials més potents.

Però, no obstant tot aquest panorama continuista, en l'aspecte literari, sí que hi trobem, durant el període analitzat, indicis de renovació significatius que, molt probablement, influiran en l'evolució de la literatura infantil i juvenil valenciana dels pròxims anys. Entre altres, per exemple, podríem destacar un canvi d'orientació temàtica en la producció narrativa juvenil: les històries de caràcter psicològic sobre la

vida quotidiana i els conflictes familiars dels adolescents actuals deixen pas, cada vegada més, a les trames del tipus d'aventura iniciàtica amb un fons temporal, majoritàriament, històric. També hi apareix alguna incursió en el gènere de la ciència-ficció, a penes conreat pels escriptors valencians. A més, com un signe destacadament positiu, es detecta la irrupció d'una nova generació d'autors joves distinta de la dels escriptors que, a partir dels anys vuitanta i, sobretot, dels noranta, van formar la primera promoció que fundà i li donà cos a la literatura per a infants i joves feta en valencià. La majoria d'aquests escriptors consolidats que mantenen viva la seua producció literària, com també la resta dels escriptors menys prolífics que

s'han donat a conèixer fins ara, són autors procedents del món professional de la docència, principalment del magisteri, que, en el seu moment, es van trobar amb una manca de textos de lectura adequats en valencià per als seus alumnes, i això va fer que s'implicaren en la tasca de redactar-los, amb major o menor fortuna. Per contra, els autors, que formen, potser, la nova generació, són escriptors joves que s'han format escolarmet i literàriament amb la lectura dels textos dels autors precedents. De fet, són la primera promoció d'autors valencians que han après a escriure la llengua dels valencians a l'escola des de l'Ensenyament Primari. Són majorment llicenciats i escriuen des d'una vocació literària estricta. En aquest grup podríem incloure, entre altres, Francesc Gisbert, Josep Chapa Mingo, Daniel Balaguer, Gemma Pasqual i Silvestre Vilaplana. Un fenomen, sens dubte, esperançador, com també ho és l'esforç de permanència que cada any realitzen les petites editorials. Un esforç que es veu complementat amb l'aparició continua de noves propostes empresarials.

### Subsistència i creació de projectes editorials

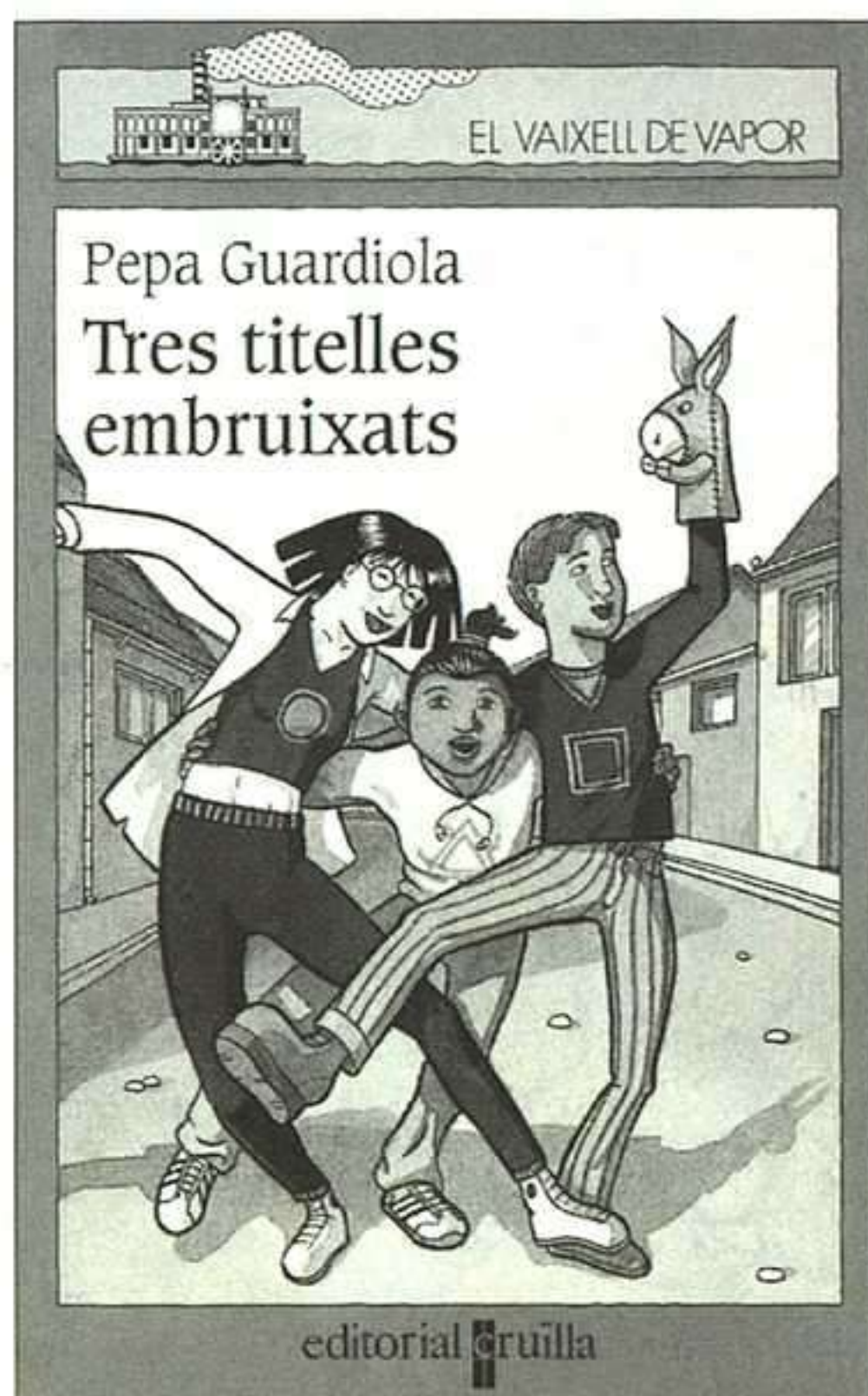
En realitat, sembla mentida —i, alhora, és causa d'admiraació— que es generen nous pro-



jectes editorials en un mercat tan saturat i de proporcions tan reduïdes com el valencià, però, per sort, pràcticament tots els anys hem de constatar-ne l'aparició d'una nova oferta. La Caixa Ontinyent, que tenia oberta ja una línia editorial de caràcter institucional amb publicacions locals i comarcals, ha apostat fort pel camp de la literatura infantil i juvenil i ha tret al mercat, en poc de temps, un volum considerable d'obres, la distribució de les quals no sempre ha estat realitzada amb la rapidesa i eficàcia adequada. Per això —és a dir, per la data de publicació—, algunes obres que es ressenyen a continuació no formarien part del període analitzat, sinó de l'anterior, però s'inclouen perquè la seua difusió s'ha efectuat durant el període estudiat en aquest article. Aquest és el cas, per exemple, de l'obra *Hèctor 2000*, amb la qual Josep Marian de Déu, nascut a Ontinyent l'any 1964, guanyà el Primer Premi de Literatura Infantil Caixa Ontinyent 1999, organitzat per la mateixa entitat. Un premi que, de moment, no ha estat convocat per segona vegada. Però, sens dubte, l'aposta més important d'aquesta nova iniciativa editorial ha estat la creació de la col·lecció Cadireta de Bova, amb la publicació de cinc títols destinats als primers lectors infantils: *Aliaga*, *Peret i Marieta*, *La raboseta i el comparellop*, *El pet del llop* i *El muntanyeret*. Es tracta d'una col·lecció de contes de tradició oral escrits per Francesc Belda i il·lustrats dignament per Ramon Chorques. També de temàtica folklorista i de tradició oral és l'última obra publicada per aquesta editorial a càrrec de Josep Bataller, tot un reconegut especialista en la matèria, i titulada *Rondalles de les comarques centrals valencianes*. Aquesta obra inaugura una nova col·lecció el títol de la qual no s'especifica i que s'adreça a lectors més majors, de 10 anys en

avant. En resum, una iniciativa que caldrà tenir present per tal d'observar atentament quina en serà l'evolució futura.

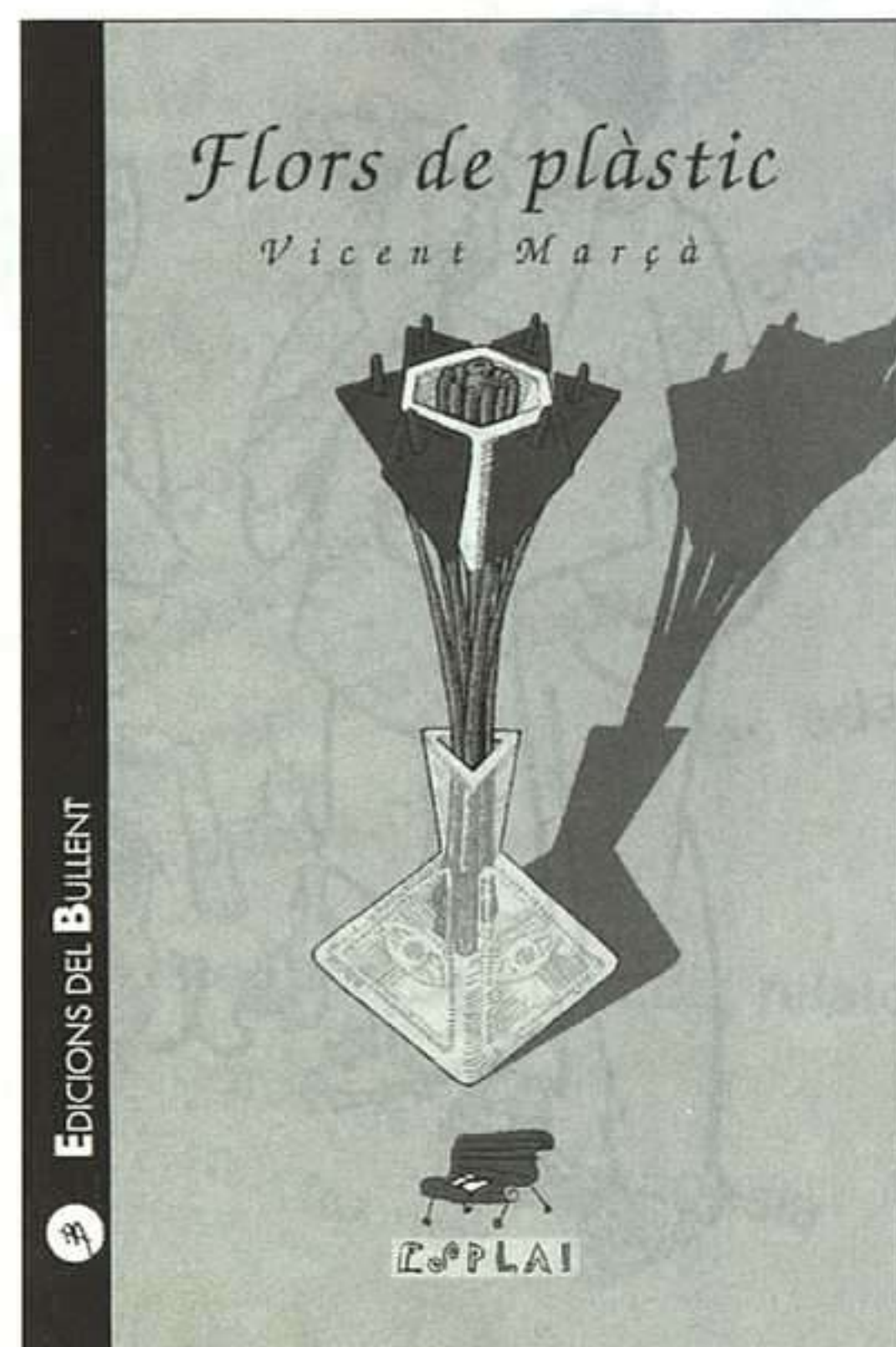
Però, evidentment, si la creació de noves editorials és digna d'admiració, tampoc no ho és menys la supervivència activa de les ja creades, encara que algunes no acaben d'encertar quina és la seua línia d'actuació. Ens referim, per exemple, a l'Editorial 7 i mig, que durant el període anterior havia inaugurat ja la col·lecció Món de Paper amb un títol i ara la torna a iniciar amb un altre llibre i un nou disseny: *El castell de Bétera*, de Carme Alemany, Amparo Ten i Manuel Peretó. Es tracta d'un llibre molt ben editat, amb il·lustracions i fotografies a color de Paquita Asensi, que resulta interessant perquè suposa una aportació a un tipus de llibre infantil, el de coneixements, oblidat totalment per les editorials valencianes. Afortunadament, aquesta mateixa editorial anuncia ja per al pròxim curs escolar el llançament d'una nova col·lecció, L'Andana, destinada a estudiants de Secundària i lectors joves en general. Probablement, aquestes petites editorials es troben amb molts problemes a l'hora de trobar originals de qualitat, perquè els autors —almenys els més coneguts— prefereixen la seguretat de les editorials més consolidades. No obstant això, no desisteixen en el seu empeny i algunes s'aventuren a la publicació de llibres literaris o històrics per a adults, mentre mantenen les seues col·leccions infantils i juvenils amb pocs títols, però fent-ne una bona selecció. Aquest és el cas, per exemple, d'Edicions 96, Edicions La Xara i Denes Editorial. La primera ha donat a conèixer, dins la col·lecció Milanta Llibres, una obra juvenil de narracions ben escrites per Emili Gascó, *No m'ho puc creure*, que mostren un autor amb moltes possibilitats, pel seu



acurat estil literari. La segona, Edicions La Xara, ha publicat, en la col·lecció El Dau, la novel·la juvenil guanyadora del Premi Valldigna 2000, *Aventures al desert*, de Vicent Sanchis, un autor força interessant que havia publicat anteriorment dues novel·les per a adults. Finalment, Denes Editorial, amb una trajectòria brillant en el camp de la poesia i la investigació filològica, ha continuat amb l'edició de dues obres més que amplien la col·lecció Les Aventures de l'Eriçó Costumeta: *La vespra de Nadal* i *Tirori senyor rei*, escrites per Raül Vidal i destinades a lectors infantils.

Altres editorials que mantenen la seua producció de forma discreta, però meritòria, són, indiscutiblement, Anaya, Tres i Quatre i Abril Edicions. La primera ha afegit dos nous títols a la seua magnífica col·lecció Sopa de Llibres: *Les botes roges*, de Karlos Linazaroso, i *Laura i el ratolí*, de Vicente Muñoz Puelles. Tres i Quatre, per la seua banda, ha ampliat la col·lecció El Grill amb una bona novel·la de ciència-ficció, *Dos mons, un planeta*, de Jordi Querol, apta també per a lectors adults, i ha llançat dues

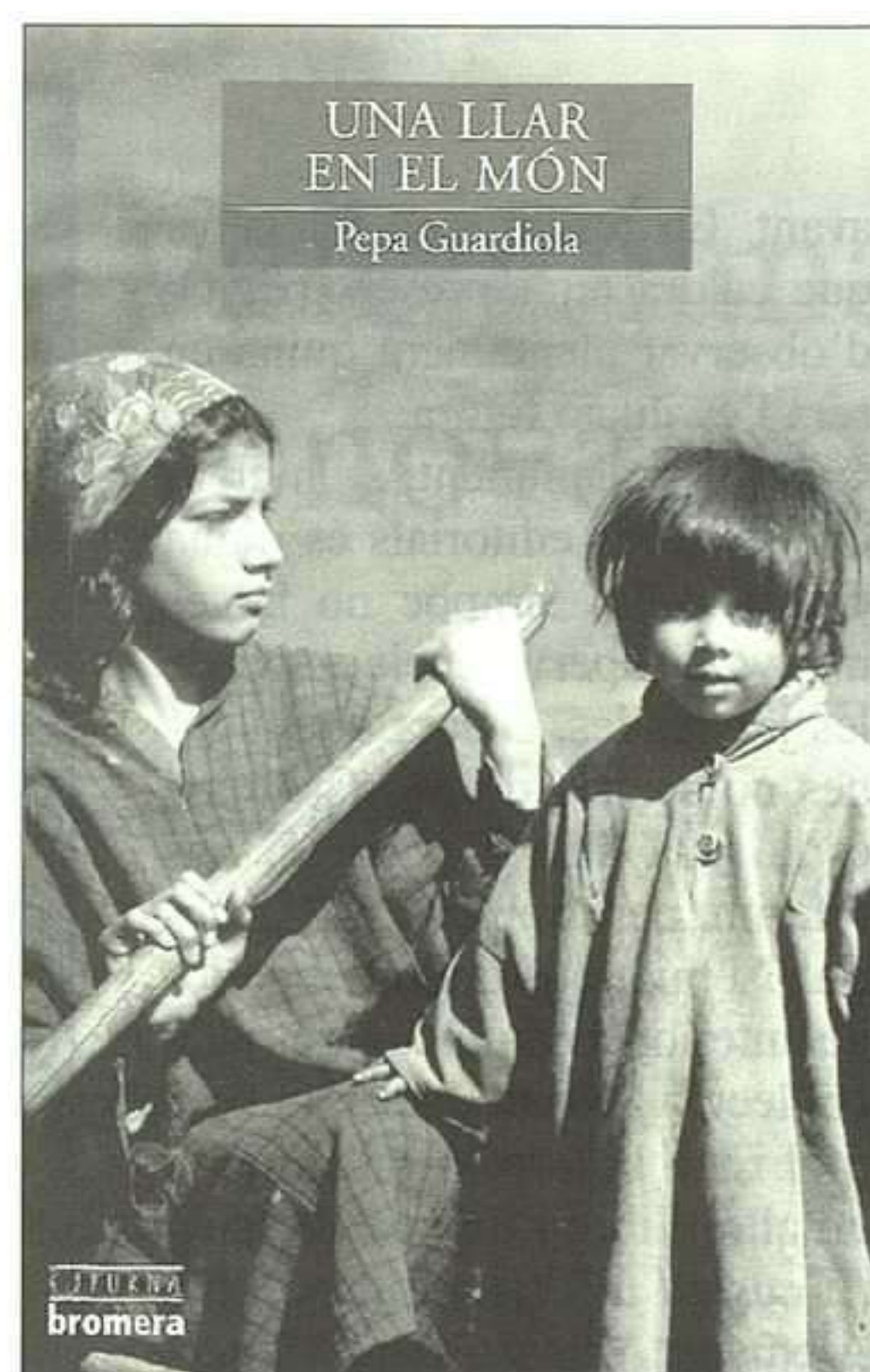
novetats a la col·lecció Llibres Clau: una selecció i adaptació de *La Bíblia* i una altra selecció de narracions de *Les mil i una nits*. Pel que fa a Abril Edicions, han estat dos els títols nous publicats a la seua col·lecció A Colp de Pedal: *Ulisses*, d'Albert Dasí, i *El regne d'Albarissia*, de Joan Olivares i Antoni Espí. Naturalment, mereixedora de ser ressenyada és també l'activitat de l'Eixam Edicions que ha augmentat la seua col·lecció Clàssics amb tres nous contes il·lustrats a color i dirigits als xiquets i les xiquetes d'Infantil i del primer cicle de Primària: *Caputxeta Roja* i *Els quatre músics*, ambdós dels germans Grimm; i *La fada de la font*, de Perrault, amb textos adaptats per Teresa Sabaté. Aquests contes es publiquen en col·laboració amb l'editorial catalana Salvatella. Per últim, en aquest apartat no podem deixar d'anomenar la tasca realitzada exemplarment per l'Institut Municipal de Cultura de Meliana que ha publicat, com tots els anys, l'obra guanyadora del Concurs de Narrativa Infantil Empar de Lanuza, *Ja en som dos*, de Daniel Balaguer i Sorribes, amb il·lustracions a color de Toni Cabo.







ANTONI LAVEDA, LA RAINA ATAÛLFA, BROMERA, 2000.



### Continuïtat de les editorials consolidades

Però, com és lògic, la major part de la producció de la literatura infantil i juvenil en valencià s'ha concentrat en les editorials més veteranes i amb una dedicació al gènere més consolidada. En aquest apartat, hem d'incloure també algunes empreses d'àmbit estatal que tenen una forta repercussió i presència activa a la Comunitat Valenciana, com ara l'Editorial Marjal, del grup Edebé. Aquesta editorial ha ampliat totes les seues col·leccions valencianes amb nous títols. A Tren Blau, per a primers lectors, les novetats han estat *Com van nàixer les sirenes*, de Griselda Castro, i *La màgica història del Ratoncito Pérez*, de Fidel del Castillo. A Tucan han aparegut *Els ulls de la Nereida*, de Pepa Guardiola, i *L'oca Soca*, de Ricardo Alcántara. Però, sobretot, ha estat la col·lecció Periscopi, la que ha experimentat un major creixement amb quatre títols, tres dels quals són obres d'autors valencians: *Un estiu sense franceses* i *L'ovella negra*, ambdues de Pasqual Alapont; *La vera fortuna de J. Xarpa*, de Cristòfor Martí Adell; i *El prin-*

*cep de la boira*, de Carlos Ruiz Zafón. També s'ha de destacar l'aportació constant d'Edicions Voramar, del grup Alfaguara, al panorama infantil i juvenil valencià. Aquesta editorial, en la seua col·lecció Infantil, té per costum obsequiar-nos tots els anys amb un bon grapat de novetats que enriqueixen, molt sovint en qualitat, l'oferta dels lectors valencians. De fet, durant el període analitzat, són nou els títols apareguts, cinc dels quals són la versió valenciana de les populars novel·les d'Elvira Lindo protagonitzades pel personatge Manolito Gafotas: *Manolito Quatre Ulls*, *Pobre Manolito*, *Com mole!* (*Una altra de Manolito Quatre Ulls*), *Els drapets al sol* i *Manolito on the road*. De les quatre novetats restants, tres són d'autors valencians —*L'ós del Caucas*, de Ricard Signes; *Els ulls del llac*, de Francesc Monpó; i *Marina*, de Gemma Pasqual i Escrivà— i la quarta, *Operació Àfrica*, de Joan de Déu Prats, d'un autor català.

Pel que fa a les editorials estrictament valencianes hem de ressenyar la continuïtat perseverant d'Edicions del Bullent i la forta empenta portada a cap per dues editorials ja vetera-

nes: Marfil i Tabarca. Bullent ha ampliat les seues col·leccions de forma modesta, però efectiva amb títols, en general, recomanables i interessants. A les col·leccions infantils Estrella de Mar i Els Llibres del Gat en la Lluna ha tret, respectivament, una novetat en cadascuna: *La xiqueta del Benicadell*, de Jordi Raül Verdú, i *Banyes de bou*, d'Isabel Mari, obra guanyadora del Premi Carmesina de Narrativa Infantil 2000. Però a la col·lecció juvenil Esplai han estat tres els títols: *L'herència dels càtars*, de Pep Castellano; *Un crim al balneari*, de Xulio Ricardo Trigo, Premi de Narrativa Juvenil Enric Valor 2000; i *Flors de plàstic*, de Vicent Marçà. Marfil, per la seua banda, ha relançat la seua col·lecció El Drac de Paper amb un nou disseny i amb la reedició dels seus primers títols, tots ells escrits per Anna Miró —*Un drac mínim*, *Max i el Rebenta-Pluges* i *Max i el Geni que feia dormir els nens*—, als quals ha afegit quatre llibres més d'estructura novetat: *La granota verdorina*, de Mercè Viana; *Quiquet i l'arc del cel*, de Mercè Viana i Josep Vicent Galan i, finalment, *La rateta que col·leccionava col·leccions* i *Coet a Titània*, de

Rosa Sabater. A més, aquesta editorial alcoiana ha mantingut amb un bon ritme de publicació la col·lecció Autors d'Ara amb obres a mig camí entre la literatura juvenil i la d'adults: *Estació terminal*, de Jordi Botella; *Coses de la lluna*, de Mercè Viana; *Il·legals*, de Bienve Moya; *A la vora de la llar*, de Jordi Raül Verdú; i *Al cor de l'Aitana*, de Leandre Iborra, amb portades il·lustrades i dissenyades per Miquel Calatayud. Per últim, Tabarca, ha desenvolupat una tasca molt activa centrada majorment en el gènere juvenil, reeditant, d'una banda, a la col·lecció Tabarca Juvenil, dues obres publicades amb anterioritat —*L'anell del Papa Luna*, de Joan Pla, i *Falcó 3 cridant Àguila 4*, d'Albert Hernández i Xulvi— i publicant sis novetats d'autors valencians a la col·lecció Tabarca Narrativa, destinades a un públic prioritàriament jove: *Un bon negoci*, de Ramon Pastor; *El misteri de la Lluna Negra*, de Francesc Gisbert, Premi de Narrativa Juvenil 750 Aniversari Ciutat de Torrent; *Albert, la lluita de Maria*, d'Adela Ruiz Sancho; *Llançen crits de llibertat*, de Jordi Querol; i *L'últim paradís*, de Maluy Benet.

I, finalment, com és just, per tal de tancar aquest apartat dedicat al món editorial valencià, hem de fer menció obligatòria a les dues editorials que més incidència tenen, almenys quantitativament, en el panorama actual de la literatura infantil i juvenil valenciana: Tàndem Edicions i Edicions Bromera. La primera, a més, es manté dins el projecte d'Editors Associats, a través del qual ha llançat una nova col·lecció, I Què?, amb tres títols —*Estic grosset*, de Seve Calleja; *No m'agrada el futbol*, d'Antoni Egaña; i *A mi em patina la egga*, d'Anjel Lertxundi— i ha publicat els nous llibres de la col·lecció Abril: *Helena i el crepuscle*, de Juan Cruz Igerabide;



POESÍA

TEATRO

Leer es volar con la imaginación

Teatro y compartir

Nuestro proyecto de Literatura Infantil y Juvenil cumple 5 años.

Estamos orgullosos de que gracias a Leer es Vivir

Las colecciones Montaña Encantada, Gaviota Junior y Punto de Encuentro reúnen una cuidada selección de títulos para todas las edades

has podido compartir experiencias y momentos con los mejores autores e ilustradores internacionales y nacionales

encontrarás cuentos, relatos, obras de teatro, poesía y mucho más.

Es soñar; Es descubrir

Es sentirte Único y Elegido

Novedades Apasionate con estos libros

Narrativa



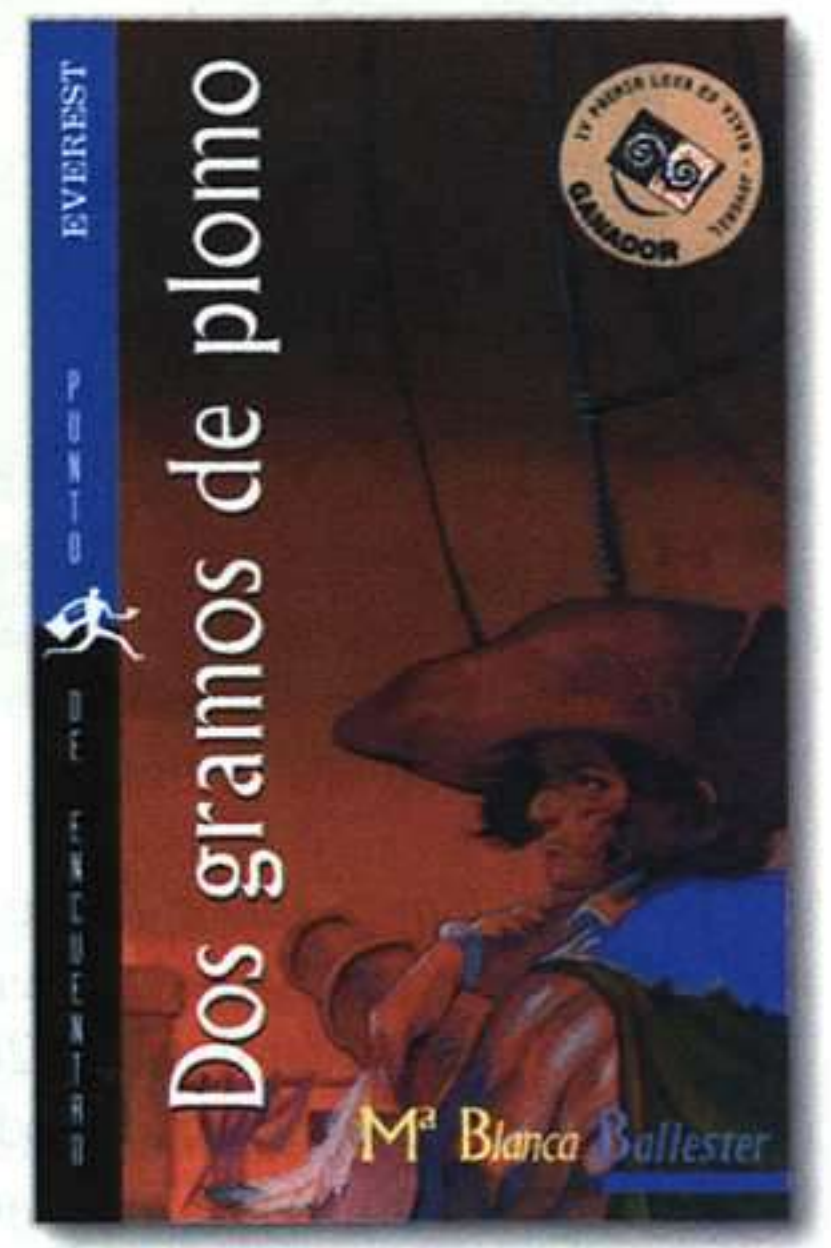
Primeros Lectores



A partir de 8 años



A partir de 10 años



Literatura Juvenil

¡Leer es vivir!



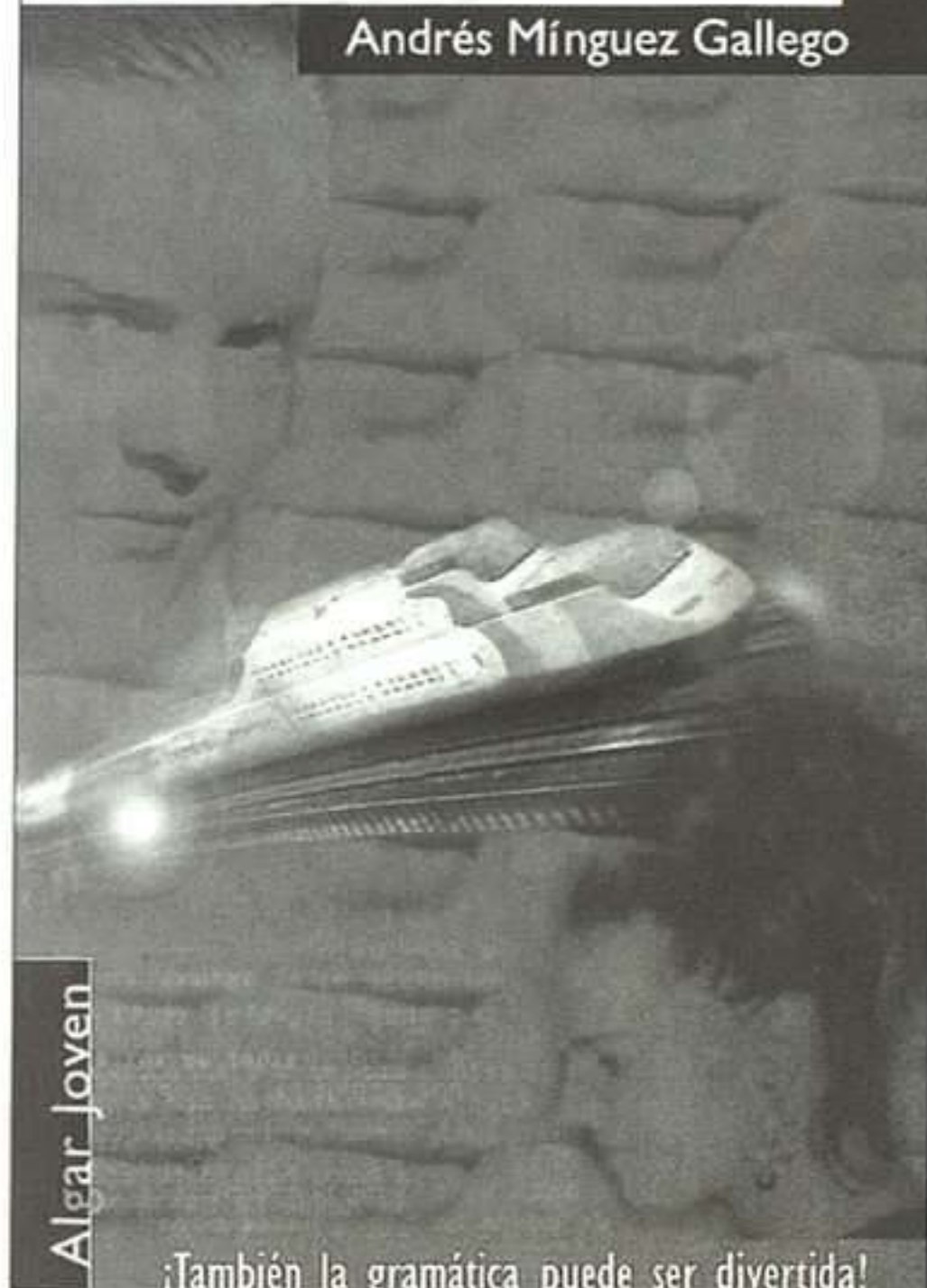
Para más información sobre el proyecto Leer es Vivir puede llamar al: 902 123 400





## Rumbo a Sinsentido

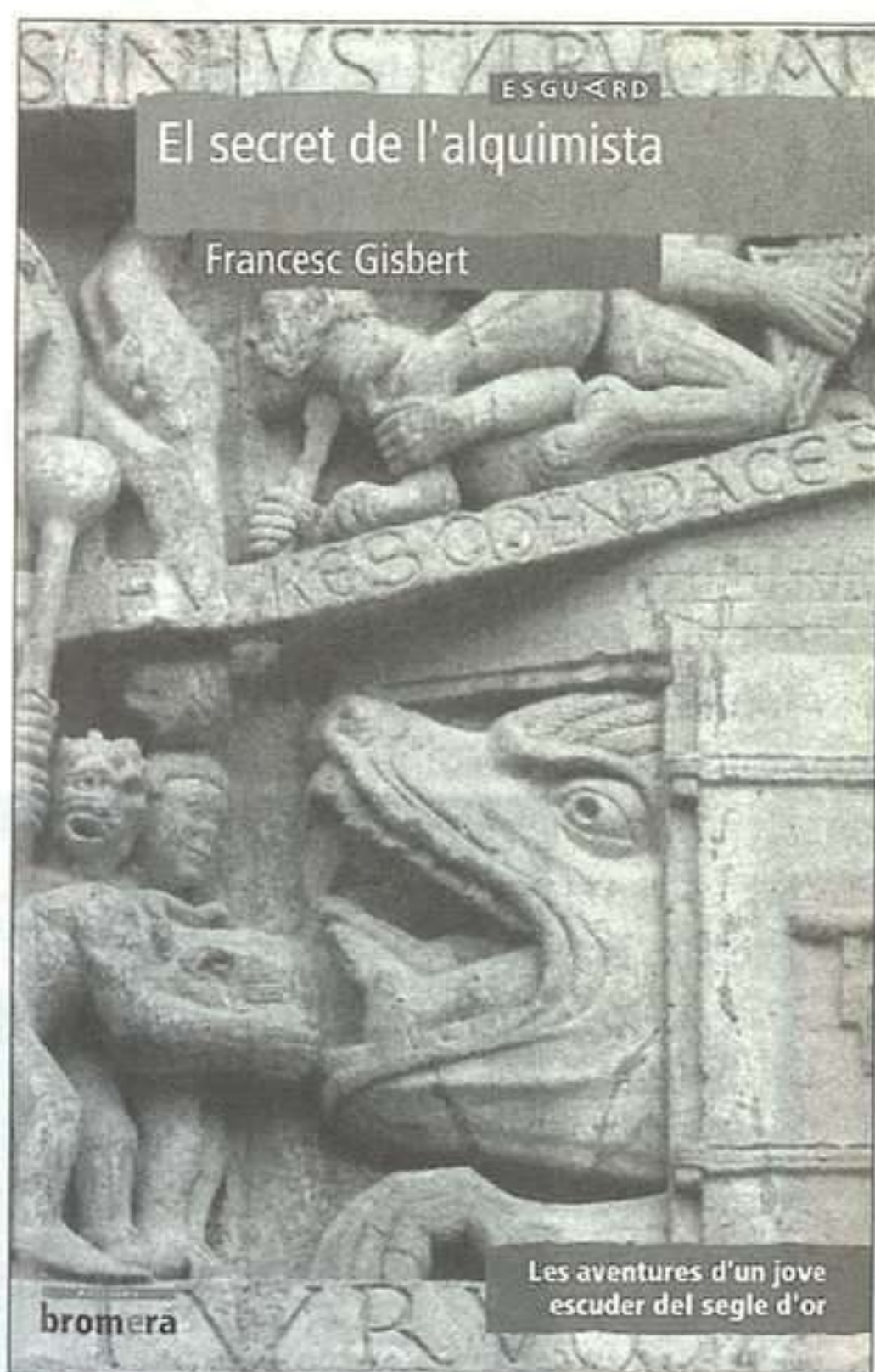
Andrés Mínguez Gallego



¡También la gramática puede ser divertida!

## El secret de l'alquimista

Francesc Gisbert



Les aventures d'un jove escuder del segle d'or

*Camí sense fi*, de Pablo Antón Marín Estrada, Premi de Narrativa Juvenil Abril 2000; *Adormit sobre els miralls*, de Jordi Sierra i Fabra; i *Manual d'instruccions per a estimar la Irene*, de Carlos Mosteiro, Premi de Narrativa Juvenil Abril 2001. Ja en solitari, Tàndem ha desenvolupat una tasca extraordinària per tal d'enriquir totes les seues col·leccions

actuals. La col·lecció La Rata Marieta, per exemple, ha celebrat el seu desí aniversari i ha crescut amb tres nous títols: *Marieta cuinera*, *Marieta... on ets?* i *Marieta va a la fira*, escrits com sempre per Fina Masgrau i il·lustrats inseparablement per Lourdes Bellver. A la col·lecció Tombatossals s'ha publicat *Un somni redó*, de Juan Carlos Chandro i Gonzalo Izquierdo, àlbum il·lustrat guanyador del II Concurs de Literatura Infantil Il·lustrada Tombatossals, i a la col·lecció Naixements ha editat també un altre àlbum, *El segle més nou del món*, amb text de Teresa Duran i il·lustracions de Montse Gisbert, un llibre divertit i d'una qualitat plàstica i literària excel·lent. Tàndem, a més, ha accelerat la col·lecció Tricicle amb la publicació de *Versos al Sol*, d'Empar de Lanuza; *Els embarbussaments de Llorenç*, de Llorenç Giménez; i *Llegenda ugandesa*, d'Istvan; i ha creat una nova col·lecció per a infants d'Infantil, Quico Pèl-roig, que pot ser utilitzada per a l'aprenentatge constructivista de la lectura. De moment, són quatre els títols d'aquesta última col·lecció, escrits per Vicen Córcoles: *Rosegó arriba a l'escola*, *Rosegó menja encisam*, *Rosegó s'escapa* i *Rosegó és Rosegona*. Per tal de completar l'activitat de Tàndem, no hem d'oblidar l'obra *Tingonass*, de Josep Chapa Mingo, publicada a la col·lecció La Moto, ni la creació de la col·lecció Filosofia per a Profans, de la qual parlarem més endavant.

Mentrestant, Bromera ha continuat amb la seua habitual línia de publicacions amb el llançament de set nous títols a la col·lecció El Micalet Galàctic, entre els quals cal anomenar *Com una cabra* de Maria Dolors Pellicer; *Bum-bum! El fantasma esvalotat*, de Mercè Viana; *La reina Atailfa*, de Josep Antoni Fluixà, i *L'autobús d'aniràs i no tornaràs*, de Joan Pla, Premi Vi-

cent Silvestre 2000. Set títols també ha publicat a la col·lecció juvenil Espurna, entre els que destacariem *Els dimonis de Pandora*, de Silvestre Vilaplana; *Una llar al món*, de Pepa Guardiola; i *Mirant la lluna*, de Joaquim G. Caturla, Premi Bancaixa de Narrativa Juvenil 2000. I tot això, sense oblidar-se de mantenir vives les col·leccions Micalet Teatre i A la Lluna de València. Però, a més, en l'any del seu quinzé aniversari, Bromera ha volgut no sols potenciar les seues col·leccions més populars, sinó també arriscar-se i renovar-se amb la creació d'una nova col·lecció, Esguard, destinada a la narrativa juvenil de caràcter històric.

## Els autors i les obres

En un altre aspecte, més estrictament literari, i referint-nos als autors —com ja hem dit inicialment—, durant el període analitzat, es constata la vitalitat dels escriptors valencians més significatius i reconeguts de la literatura valenciana escrita per a infants i joves. En aquest sentit, han estat ja citats, com a autors de novetats editorials, els escriptors Cristòfor Martí Adell, Josep Bataller, Fina Masgrau, Maria Dolors Pellicer, Vicent Marçà, Albert Dasí, Joaquim G. Caturla, Xulio Ricardo Trigo i Llorenç Giménez, entre altres. Les obres de tots ells mereixen, evidentment, un comentari directe i atent donada la qualitat progressiva de les seues obres, però la manca d'espai ens obliga a centrar-nos en altres autors que per motius diversos reclamen una distinció especial en la panoràmica del període estudiat. Aquest és el cas, per exemple, de Mercè Viana que amb la publicació de tres noves obres, entre les quals destaca *Bum-bum! El fantasma esvalotat*, arrodoneix una llarga i prolífica trajectòria

que l'ha convertida en un referent inexcusable de la literatura infantil al País Valencià. Com també ho és Joan Pla en el camp especialment juvenil, autor d'una reedició i de dues obres noves: *La crida secreta de Marta* i *L'autobús d'aniràs i no tornaràs*, aquesta última d'un caràcter més infantil amb bones dosis d'imaginació i d'ironia que recorda, sovint, els millors textos de Gianni Rodari. Però qui, sens dubte, es mostra una vegada més com un mestre en l'ús de la ironia i l'humor és Pasqual Alapont que ha publicat, com ja hem ressenyat, dues obres a la col·lecció Periscopi de Marjal, que formen també part del catàleg en la mateixa col·lecció de l'edició catalana d'Edebé. Amb *L'ovella negra*, a més, guanyà el Premi Edebé de Narrativa Juvenil, i ha vist reforçada la seua projecció literària més enllà del cercle exclusivament valencià. Un cercle que, a poc a poc, també ha anat superant Pepa Guardiola amb la publicació, per segona vegada, d'una nova obra seua, *Tres títols embruixats*, en l'Editorial Cruïlla, dins de la col·lecció El Vaixell de Vapor, sèrie taronja. Aquesta escriptora, nascuda a Xàbia el 1953, s'ha confirmat com un nom de citació indiscutible a l'hora de seleccionar la nòmina dels millors escriptors valencians de literatura infantil i juvenil. No debades, a l'obra ja mencionada cal afegir-ne dues més —*Els ulls de la Nereida* i *Una llar al món*—, obres en les quals es reflecteix sempre un compromís solidari amb els personatges més necessitats.

Però, a més de tots aquests escriptors, per sort, cada any n'apareixen de nous, inèdits o procedents del camp de la literatura d'adults. Alguns bastant interessants com Ramon Pastor, Vicent Sanchis, Emili Gascó o Pep Castellano. Encara que el més destacat és l'aparició d'una nova generació d'autors molt joves, com



ja apuntàvem en iniciar la panoràmica. D'entre aquests sobreeixen favorablement Daniel Balaguer, Silvestre Vilaplana i Francesc Gisbert. El primer és autor, com ja hem comentat, de l'obra *Ja en som dos*, una història infantil sobre la vida quotidiana d'un xiquet que es veu alterada per l'arribada d'un germà. El segon és autor de la novel·la juvenil *Els dimonis de Pandora*, un relat d'intriga i de por amb elements fantàstics. I, finalment, el tercer, Francesc Gisbert, s'ha donat a conèixer amb dos novel·les d'ambientació històrica: *El misteri de la Lluna Negra* (Tabarca), ambientada a la València medieval, i *El secret de l'alquimista* (Bromera), sobre les aventures d'un jove escuder valencià a la Mediterrània del segle XV. Precisament, amb aquesta segona obra de Gisbert s'inaugurava la col·lecció Esguard que es complementava amb una obra notable escrita per Mariano Casas, *Escales d'una fuga*, amb un estil àgil i amb una trama captivadora i intrigant ambientada en la Guerra Civil espanyola. Pel que es veu, la proposta d'Edicions Bromera resulta encertada i, alhora, oportuna, si tenim en compte que el canvi d'orientació temàtica de les obres juvenils, assenyalat inicialment, és una realitat esperançadora que es concreta també amb la publicació d'altres obres interessants com *L'herència dels càtars*, de Pep Castellano, distingida amb el Premi Samaruc 2000 de literatura juvenil, i *Llancen crits de llibertat*, del veterà i prolífic autor Jordi Querol, una novel·la que transcorre als inicis del segle XIX, abans de l'esclat de la guerra amb els francesos. De Querol, a més, hem de ressaltar que el seu treball com a narrador s'ha afermat de forma clara amb aquesta última novel·la i amb l'obra de ciència-ficció *Dos mons, un planeta*, mencionada anteriorment.

### El teatre, la poesia i altres gèneres no narratius

Molt menys ric, diversificat i prolífic resulta el panorama en relació a la producció de textos literaris infantils o juvenils de gènere no narratiu, encara que, per sort, durant els últims anys —si més no—, se'n publiquen regularment algunes obres i, en conseqüència, el panorama és, en certa manera, esperançador. Pel que fa al teatre, per exemple, es manté viva la col·lecció Micalet Teatre i es consolida el Premi de Teatre Infantil «Xaro Vidal»-Ciutat de Carcaixent que abasteix d'originals a l'esmentada col·lecció. Un premi guanyat en la convocatòria de l'any 2000 per l'escriptor de Barcelona, Quim Canals, amb l'obra *Nassos, nassos, nassis*, una instructiva i entretinguda paròdia sobre l'ascensió del nazisme a Ale-

manya o de les ideologies totalitàries a qualsevol país. El gènere poètic, per la seua banda, ha afegit dos nous títols a la seua progressiva i habitual presència durant l'última dècada. Dos títols, com és obvi, són poca quantitat, però qualitativament representen una digna aportació i, tant l'un com l'altre, s'han convertit en un referent obligatori a l'hora de valorar de forma global la literatura infantil produïda al País Valencià durant l'últim any. No debades, l'obra publicada per Tàndem, *Versos al Sol*, d'Empar de Lanuza, ha estat guardonada amb els dos premis crítics que existeixen en l'actualitat —el Premi Samaruc al millor llibre infantil de l'any 2000 i el Premi de la Crítica de l'Institut Interuniversitari de Filologia Valenciana del mateix any, en la modalitat d'infantil—. El llibre suposa, a més, la represa editorial d'una

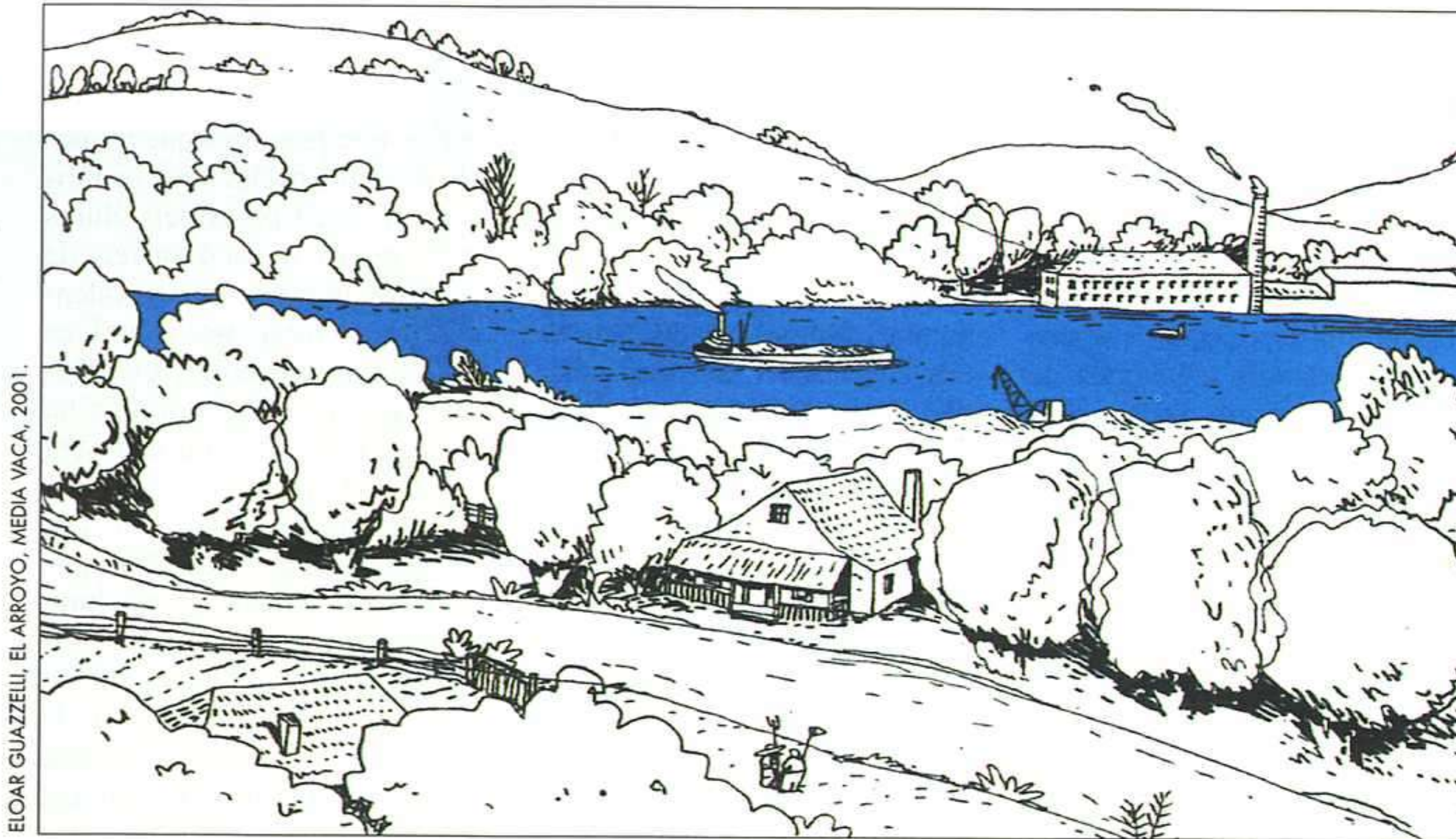
autora que feia anys que no publicava cap novetat i que històricament fou, a partir dels últims anys setanta, la capdavantera de la literatura per a nens en valencià. L'altre llibre, per contra, és d'una autora inèdita, Eva Dénia, que, no obstant això, s'ha donat a conèixer amb una obra excel·lent, *El color del blau* (Bromera). La poesia valenciana infantil aconsegueix amb aquest llibre, segurament, una maduresa comparable a la de la narrativa i l'autora situa la seua obra al costat de la millor poesia de Marc Granell o de la mateixa Empar de Lanuza. En aquest apartat poètic, a més, caldria incloure, potser, el llibre *L'ós del Caucas*, de Ricard Signes, ja que es tracta d'una interessant narració versificada.

Però, si el teatre i la poesia són gèneres minoritaris en el món de la LIJ en valencià, encara ho són més els llibres de prosa no narrativa: és a dir, els llibres divulgatius o expositius sobre temes concrets. No obstant això, no ens podem queixar i, a part del llibre *El castell de Bétera* —ja citat—, Tàndem ha ampliat la col·lecció Quatre Estacions, de lectura infantil dedicada al món dels animals, amb: *El paó*, *L'hipopòtam*, *El mussol* i *El lleó*. Són llibres escrits per Teresa Duran que dona a conèixer de forma senzilla, i sovint narrativa, com són i com actuen els diversos animals presentats. Una proposta necessària i interessant que s'ha vist complementada per la mateixa editorial amb el llançament d'una nova col·lecció, *Filosofia per a Profans*, destinada aquesta vegada a un públic lector més jove i que, amb tota seguretat, naix amb la voluntat d'esdevenir una fita de referència inexcusable. Els dos títols publicats fins ara han estat *El desig segons Gilles Deleuze* i *La sexualitat segons Michel Foucault*, tots dos escrits per Maite Larrauri i traduïts per Rosa Serrano.



ARTUR HERAS, EL PRÍncep I LA FLOR, BROMERA, 2000.





ELOAR GUZZELLI, EL ARROYO, MEDIA VACA, 2001.

## Les traduccions i els premis

Naturalment, l'existència de llibres com els anteriors és un signe de vitalitat i de normalització lingüística i literària, com ho és també la presència de les traduccions als catàlegs de les editorials valencianes. Una literatura no pot sobreviure exclusivament amb els originals escrits en la seua pròpia llengua, sinó que, per força, s'ha d'enriquir amb les aportacions artístiques produïdes per altres escriptors en altres llengües. Per sort, aquest és un aspecte bastant assumit per les editorials més actives. Al llarg de l'article s'han mencionat ja algunes obres, però potser caldria destacar, de cara als més menuts, *La llegenda ugandesa*, d'Istvan, i per a lectors més infantils, de 10 anys en avant, els llibres protagonitzats per Manolito Quatre Ulls a Vorammar i *Les botes roges*, de l'escriptor basc Karlos Linazaroso, a la col·lecció Sopa de Llibres d'Anaya; encara que és a Bromera on trobem, indiscutiblement, un nombre de traduccions més interessants. Dins El Micalet Galàctic s'han publicat *El món subterrani*, d'Angela Som-

mer-Bodenburg, i *La colla dels cocodrils*, de Max von der Grün. A Espurna ens trobem amb dues obres d'autors gallecs, *Aire negre*, del conegut i popular Agustín Fernández Paz, i *Àngels en temps de pluja*, de Miguel Vázquez Freire, i no hem d'oblidar-nos tampoc de la meritòria aportació de la col·lecció A la Lluna de València amb les obres clàssiques d'Herman Melville, *Billy Budd, el mariner*, i d'Arthur Conan Doyle, *La nova catacumba*.

Aquest últim aspecte, el de les traduccions, indica clarament la situació de modernitat aconseguida per la literatura infantil i juvenil destinada als valencians. Una modernitat rica i comparable a la de qualsevol altra literatura que, no obstant això, busca encara l'acceptació d'un públic majoritari que, dissortadament, li dona, sovint, l'esquena. Potser per això, cada vegada es nota més una preocupació per donar a conèixer socialment l'obra dels escriptors, sobretot, a través de la creació de diferents premis literaris que ofereixen la possibilitat d'una repercussió mediàtica. Això fa que, a hores d'ara, per exemple, es dispose d'una xarxa de premis literaris bastant completa, encara que dedicats major-

ment a la narrativa, tret del Premi de Teatre Infantil «Xaro Vidal», de Carcaixent.

## El repte d'un nou segle

Però els indubtables avanços i la normalitat aconseguida no són suficients. La literatura infantil i juvenil feta al País Valencià necessita obrir-se i difondre's exteriorment més enllà de les seues fronteres autonòmiques. Actualment, donada la qualitat innegable de molts dels seus escriptors i la voluminosa quantitat de la producció editorial, resulta injustificable l'aïllament, i sovint desco-neixença mútua, existent entre els escriptors i els lectors de la resta de les comunitats autònomes amb què es comparteix una mateixa llengua: el català. Per això mateix és digna d'admirar l'aposta de l'Editorial Cruïlla d'incloure autors valencians en el seu catàleg. Al llarg del panorama hem citat ja l'obra de Pepa Guardiola, *Tres titelles embruixats*, però a aquesta s'ha d'afegir *El sastre i l'aprenent*, de Ramon Pastor, dins la sèrie blanca de primers lectors de la col·lecció El Vaixell de Vapor. També, com és lògic, caldria recordar l'obra

dels autors valencians publicats a Edebé, sense oblidar la importància de la correspondència inversa; és a dir, l'obra dels autors catalans publicada per editorials valencianes. En aquest sentit, convé ressaltar el compromís i la confiança demostrada per alguns noms de reconegut prestigi com Teresa Duran, que —com s'ha dit ja— ha editat algunes de les seues obres a Tàndem; Mercè Company, que ha publicat a Bromera, *La veu*; i Montserrat Galícia, amb l'obra de ciència-ficció *Quasi déus*, a la mateixa editorial. Desgraciadament, es tracta, en qualsevol de les dues vessants, de casos puntuals i no massa abundants que seria necessari imitar i augmentar.

Per altra banda, d'un temps ençà, es nota una tendència cada vegada més professionalitzada per tal de crear empreses valencianes capaces d'entrar competitivament en el mercat de llengua castellana. Aquest és el cas, entre altres, de la magnífica Editorial Media Vaca que funciona des de fa uns quants anys i que es distingeix per la qualitat dels textos seleccionats i, sobretot, per l'acurada edició de cadascun dels seus llibres. A aquesta editorial caldria afegir la recent creació de la col·lecció Algar Joven, d'Algar Editorial. L'existència i consolidació d'aquesta mena de projectes, potser, facilitarà també la difusió d'alguns autors valencians traduïts al castellà. Però, com és lògic, l'anàlisi d'aquest fenomen, com també la producció literària dels autors valencians que escriuen en castellà, no és matèria d'estudi d'aquesta panoràmica que se centra exclusivament en la producció editada i escrita en valencià. En tot cas, això sí, aquests últims fenòmens descrits en aquest apartat plante-gen qüestions urgents i bàsiques per al futur de la literatura infantil i juvenil valenciana, la resolució de les quals serà tot un repte de futur per al nou segle. ■